

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Георги Т. Томов, д.м.

Катедра по Пародонтология и заболявания на оралната лигавица, ФДМ, МУ - Пловдив

Назначен със заповед № Р-109-182/15.04.2022 г. за член на научно жури по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 7.2. Дентална медицина в докторска програма „Терапевтична стоматология“

Автор: АЛЕКСАНДЪР ИВАНОВ ГЕОРГИЕВ

Форма на докторантурата: редовна форма на обучение

Катедра: Консервативно зъболечение и орална патология, ФДМ при МУ - Варна

Тема: ВЛИЯНИЕ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ И ДИАБЕТА ВЪРХУ ДЕНТАЛНОТО ЛЕЧЕНИЕ

Научен ръководител:

ДОЦ. Д-Р МИГЛЕНА БАЛЧЕВА-ЕНЕВА, Д.М.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Прегледът на документите показва, че процедурата по отчисляването на докторанта и процедурата по обявяване на защитата са спазени, документите са подготвени съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински Университет – Варна. Докторантът е приложил изискуемите **три** публикации в пълен текст.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Д-р АЛЕКСАНДЪР ИВАНОВ ГЕОРГИЕВ се дипломира през 2014 г. в ФДМ - София, придобивайки магистърска степен „Лекар по дентална медицина“. През 2019 г. придобива специалност по орална хирургия. Същата година защитава втора магистратура по „Здравен мениджмънт“. През 2018 г. е зачислен като редовен докторант към Катедрата по консервативно

зъболеци и орална патология, ФДМ при МУ - Варна. Във връзка с дисертационния труд кандидатът е публикувал **3 пълнотекстови статии**, в които е първи автор.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем, в научно и най-вече научно-приложно отношение, е висока. Сърдечно-съдовите и ендокринните заболявания (най-вече диабет) са социално значими заболявания, широко разпространени в България. Лекарите по дентална медицина не са специалистите, които са пряко ангажирани с фактическото лечение на тези нозологични единици, но често те са първите, които се сблъскват със специфичните орални прояви и негативни ефекти, причинени от заболяванията и съпътстващата ги медикаментозна терапия. Денталното лечение при такъв тип пациенти е затруднено, особено при извършването на различни дентални хирургични и инвазивни Манипулации, вкл. поставяне на дентални импланти. В този контекст липсата на специфични протоколи за дентално лечение на този контингент пациенти в нашата страна е сериозен пропуск, който аргументира основната цел на представената дисертация.

4. Познаване на проблема

Литературният обзор към дисертацията е високоинформативен и последователно разглежда взаимовръзките между общомедицинския статус и оралните заболявания, като насочва вниманието към социално значимите за страната ни заболявания на ССС и диабет. Специално внимание е отделено на диабета и влиянието му върху денталното лечение, както и по-често срещаните сърдечно-съдови заболявания и влиянието им върху инвазивното дентално Лечение. В отделна глава са разгледани групите медикаменти, прилагани при сърдечно-съдови заболявания, с акцент върху антикоагулантната и антиагрегантна терапия (аспирин, кумаринови антикоагуланти, директни антикоагуланти и нискомолекулярен хепарин) и влиянието им върху инвазивното дентално лечение. Важен акцент в литературния обзор е главата посветена на основните инвазивни манипулации, прилагани при пациенти с придружаващи заболявания, както и прогнозата на лечебния успех при тези пациенти. Обърнато е внимание на факторите, компроментиращи лечебния успех при инвазивно дентално лечение и влиянието на системното лечение на общите заболявания върху оралния статус и лечение. Може да се заключи, че д-р Георгиев обстойно се е запознал с темата. Обзорът завършва с формулиране на нерешените проблеми, най-съществен от които е този, че пациентите страдащи от сърдечно-съдови заболявания и диабет не могат да получат адекватно лечение без да им бъдат прилагани инвазивни дентални манипулации, а те от своя страна крият непредвидени рискове. Липсата на достатъчно информация и специфични протоколи за дентално лечение на този контингент пациенти в нашата страна е важният извод, който свързва органично обзора с целта и задачите, формулирани от докторанта.

5. Методика на изследването

Целта е ясно формулирана, а четирите задачи за нейното разрешаване – логично и коректно подбрани. За решаването им е използван достатъчен по обем клиничен материал (42-ма пациенти поравно от двата пола, разделени в 4 възрастови групи, на които са извършени общо 325 инвазивни манипулации вкл. поставяне на импланти). Пациентите са разделени в три групи – клинично здрави, пациенти със заболявания на ССС, приемащи антиагреганти или антикоагуланти, и диабетици. Подборът на участниците е подчинен на точно дефинирани критерии. В първата задача докторантът си поставя за цел да се изгради профил на паци-

ента, нуждаещ се от инвазивно дентално лечение, по отношение на възраст, пол и клинично здраве. Във втората задача докторантът изследва успеваемостта на инвазивното лечение при здрави пациенти, в третата задача изследва успеваемостта на инвазивното лечение при болни със ССЗ и антикоагулантна/антиагрегантна терапия, а в последната задача изследва успеваемостта на инвазивното лечение при пациенти с диабет.

Методите и схемата на провеждане на проучванията са изчерпателно описани. Правилно са подбрани използваните статистически методи, което е предпоставка за достоверността на направените изводи.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан на 171 стандартни страници и е онагледен с 46 таблици и 27 фигури. Литературната справка включва 172 литературни източника, от които 4 на кирилица и 168 на латиница

Дисертацията започва с литературен обзор по проблема, който е компетентно написан, информативен и последователно разглежда връзката между диабета и ССЗ (и тяхната медикаментозна терапия) и оралното здраве. Обзорът ясно очертава нерешените проблеми, най-важният от които е, че пациентите страдащи от сърдечно-съдови заболявания и диабет не могат да получат адекватно лечение без да им бъдат прилагани инвазивни дентални манипулации, а те от своя страна крият непредвидени рискове. Този анализ свързва органично обзора с целта и задачите, формулирани от докторанта.

След формулиране на целта и четирите задачи, дисертантът излага последователно материалите и методите, използвани в дисертационния труд.

Резултатите от клиничните, параклинични (лабораторни) и статистически изследвания, получени при изпълнение на задачите са коректно описани и придружени от добре структурирани таблици и фигури.

Считам, че при разработката на дисертацията са получени достатъчно съществени резултати, чийто характер може да се определи като обогатяване на съществуващите знания относно няколко социално значими заболявания в България и връзката им с оралното здраве, респективно предложените протоколи за инвазивно дентално лечение при тези пациенти. Обсъждането на резултатите има синтетичен характер и разкрива логичната връзка между тях. Направена е съпоставка между данните от собствените изследвания и намерените аналогични резултати в литературните източници. Направените изводи са достоверни и отразяват в голяма степен приносите на разработения труд.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Формулирани са два приноса с научен характер, два с приложен и два спотвърдителен характер, които отчасти приемам. Най-важните приноси на дисертационния труд са предложените протоколи за лечение чрез инвазивни дентални манипулации на пациенти със сърдечно-съдови заболявания (и провеждана антитромботична или антикоагулантна терапия) и на пациенти с диабет тип 2.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с дисертационния си труд д-р А. Георгиев е публикувал три пълнотекстови статии. Първата, публикувана в сп. Scripta Scientifica Medicinae Dentalis, разглежда инвазивното дентално лечение при пациенти с диабет тип 2. Втората статия, публикувана във Варненски медицински форум, разглежда влияние на приеманите медикаменти върху предстоящо дентално-хирургично лечение при пациенти с с артериална хипертония. Третата публикация е в сп. Medinform и разглежда особеностите на денталното лечение при пациенти с диабет. И в трите публикации той е първи автор. Тъй като публикациите са направени в периода 2020-2021 г., те не са цитирани и тепърва ще се преценява тяхното въздействие, но отчитайки актуалността на темата, предполагам че те ще привлекат вниманието на специализираната аудитория.

9. Лично участие на докторанта

Личното участие на докторанта в работата, получени резултати и формулираните приноси са без съмнение. Трябва да отчете, че д-р А. Георгиев притежава специалност по орална хирургия и клиничен опит като орален хирург и дентален имплантолог, което ясно проличава в избора на тема и спецификата на извършената работа.

10. Автореферат

Представеният автореферат отразява в синтезиран вид структурата и съдържанието на дисертационната разработка.

11. Критични забележки и препоръки

Тъй като докторантурата има времеви ограничения, които не позволяват да се наблюдават и анализират включените в изследването пациентите за по-дълъг период от време, някои от изводите могат да претърпят корекции. В най-голяма степен това засяга успеваемостта на имплантологичното лечение при пациентите с диабет тип 2. В този смисъл препоръчвам на д-р А. Георгиев да продължи наблюденията си върху същите пациенти за по-дълъг период от време.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Смятам, че докторантът А. Георгиев, който демонстрира в своята дисертационна разработка добро познаване на основния методологически инструментариум, нужен за анализ на подобна тематика, може и трябва да продължи своите бъдещи изследвания в тази насока. За най-важен принос на неговата работа аз считам предложените протоколи за лечение чрез инвазивни дентални манипулации на пациенти със сърдечно-съдови заболявания (и провеждана анти тромботична или антикоагулантна терапия) и на пациенти с диабет тип 2. Желателно е те да намерят по-широко разпространение, както сред зъболекарите лекуващи тези пациенти, така и сред медицинските специалисти, които се грижат за системното им здраве.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

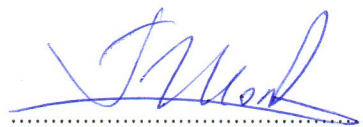
Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на МУ – Варна.

Дисертационният труд показва, че докторантът АЛЕКСАНДЪР ИВАНОВ ГЕОРГИЕВ **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения, като **демонстрира** качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на АЛЕКСАНДЪР ИВАНОВ ГЕОРГИЕВ в докторска програма „Терапевтична стоматология“.

13. 06. 2022 г.

Рецензент:

Доц. д-р Георги Т. Томов, д.м.